

Sept.-Oct. 1956

Nr 59

VI, 5

R O M A
Via C. Morin, 6GORILE LIBERARII

Revolta din Ungaria a desuflat complet minciuna comunistă. Regimul mîscocit de Marx pretindea a favoriza "masele muncitoare", propaganda bolșevică nu mai pridideea cu lauda "democrației" și huzurului din țările robite. Oricum, răsculații sunt tocmai muncitori, țărani, soldați, studenți, oameni "de origine sărăcioasă", generație crescută exclusiv în dogmele marxiste. Că revolta petă de câte ori robii încearcă să ridice capul - au desmintit-o chiar geșe asemenea prostii: cauza adevărată a riscoalei a mizeria cumplită și totuși lipsă de libertate; revolta a fost unanimă, și pietrele s'au scuturat contra năvălitorului, ale cărui zeci de ultimative au rămas nepotincioase.

Dacă în Polonia lucrurile au mers mai blînd, slavii de-acolo multumindu-se doar cu îmbunătățirea regimului carcerar, cei din Ungaria au cerut par riat pe Ruși, puși acum în dilema de a salva comedia "destinderii" cu pierderea Ungariei, sau a uicide Ungaria odată cu zisa comedia. Ce să trăiască, înouă prevedea Mazzini îndată după manifestul lui Marx. Cumplitul mîscoc din 40 de ani de sălbăticiie, a fost unanim vestejit: până și Nehru, Tito, Senn, au trebuit să condamne brutala intervenție rusească. Ajutoare s'au perit de devastarea sediilor comuniste), s'au tras clopotele a mort, steagurile au fost cernite, ambasadorii regimului de teroare izolați ca diavolii. Moscova aruncase masea surisului, minciuna "coexistenței" și destalinizării apăsă clară, represiunea contra Maghiarilor întrecînd cu mult fîrîdelegile din cele mai "glorioase" vremi ale lui Stalin.

În această disperată situație, ajutorul le-a venit - spre consternarea generală, de unde le-a venit mersu în vracuri critice, prin intermediul unei luni ce se pretinde purtătoare a steagurilor culturii și civilizației creștine: nici acum Israelii nu-și puteau lăsa opera compromisă, trebuia neapărat creiată o diversiune pentru a distragă atenția mondială de la atrocitățile din Ungaria. Acesta a fost rostul intervenției în Egipt. Altfel, conflictul de granită între Israel și Statele arabe durau de ani, naționalismul Canalului se făcuse cu luni înainte: de ce s'a ales ca moment al acțiunii chiar clipa când întreaga omenire fronta de bestialitățile din Budapesta? Vînzînd sîngele poporului maghiar pentru arginții acționarilor dela Sues, puși mai presus de viața umană și de valorile morale, - Anglia și Franța își anulau baza morală de intervenție contra agresiunii sovietice, slăbind în același timp organizația anticomunistă a Atlanticii și Națiunilor Unite, unde apăreau acum pe scena nouăzării pregătite pentru Rusia; Bulgaria putea acum răspunde cum a răspuns la umana intervenție a președintelui Eisenhower. - Efectul diversiunii nu s'a lăsat așteptat: titlurile sîrilor se ocupau de-acum de Orientalul Mijlociu, care avea precedentă și în desbaterile ONU-lui, în timp ce Ungaria sîngea din mil de răni pentru un strop de libertate.

Credem că de astă dată totuși maginările "celei" au dat gres. Violența reproșului dă mai curînd impresia sfîrșitului evareșilor ale monstrului mîscocit, care vrea să se illudă că mai are încă forță, - cînd îngrăi soldații ruși fac cauză comună cu răsculații: de altă parte, neslujind evenimentele maghiare, lumea liberă și-ar da sîgură și public certificat de lașitate, cu incalculabile urmări pentru propria-i scîrță. Destinderea internațională nu poate coexistă cu masacrarea de popoare și răgîmuri colonialiste în chiar inima Europei. Din mîile de morînte tinere, în Budapesta și pe tot întinsul țărilor robite, vor crește sigur, cu florile libertății, zorile unei vieti noi pentru încercările noastre popoare. -

Petre Vălinescu

Posibilitatea oricând a marilor Puteri din vest este, dacă nu chiar cunoscută cu exactitate, bătută în comă, în ce privește țările robite. Se așteaptă, din pădă, că spre a nu se strica de tot cu Rusia și a-și putea digera în liniste roadele păcii și prosperității economice ale Schimbărilor comerciale, de tot mai intensă, căsăritul, responsabilii politici occidentali se deparție: să nu aspire la o democrație jugul rusesc, să nu se învină prea deodată, cu o experiență tătără, în alături de ei, mai mult, să se publice de curând în New York Times, este grăitor în această privință. S'întâl, deci, să ne facem iluzii o democratizare rapidă a țărilor noastre, de riscurile pe care ea le comportă, de măsurile radicale pe care le implică, cu anumite măsuri pe care nimeni nu vrea în stare să le oprească (astea semnificativ faptul, care o să-l dea neîncercări a lui Eșbaș și apologetul lui său, Horea Eliade, că atât în Ungaria cât și în Polonia, în țările germane). — Au găsit le convișină să-l petrească dănk merit, pe naționalismul înconștient, nu numai pe proprii compatrioți, ce s'au pus în slujba țării, țării lui rus, dar și pe foarte numeroșii evrei, cari în special în țările noastre și în polie și militie, au răsplătit, după un răchi obședat, ospitalitate acordată cu mare multă generozitate de națiunile grădite a democrației, spre a se grăbi să nu e pe alți securizări conducători care a Apusul, spre care este prea bine cecet lucru, se așteaptă, că să certificate de bunka pe care regimurile din spațiile corinții se fieră, sunt mulți lărgiri, occidentali, cari, în ciuda marilor demersuri pe care mareșalii înșelăși le-a dat Americii, continuă să ia drept bune spuzele lui Iosif Brod. (Sunt

aceiași ingi, de altfel, cari l-au dat pe mâna lui Tito pe eroul Mihailovici, aliat pe timpul războiului cu... aliații). Or, figura ateușă, de lungă viață, de președinte al Gheorghiu-Dej se pare că-i e pe plac mângăul de la Belgrad, în vederea realizării nebunătăților sale planuri în Europa orientală și balcanică.

Criza Suezului l-a mai arătat Românilor că, pentru interesele cătorva naționaliste, Anglia și Franța mobilizează, amenință, trec chiar la război, faș, adică, ceea ce nu au catadixit să facă, timp de peste zece ani de zile, pentru zecile de milioane de europeni și de creștini, chinuții în Imperiul sovietic din cauza tocmai a Occidentului: a mârșăvului țarg dela falta și Moscova, unde d-l Churchill (W.C.) își împărțea în felii, cu cunștură Stalin, mapamondul. Energie față de Egipteni și Arabi în genere, fiindcă se știe că acești "proletari ai lumii" nu sunt organizați și nu au tancuri, avioane, echipament îndeajuns; în plus, au dușmănia atotputernicului Israel; împotriva: renunțare, spirit de acomodare, dorință de conviețuire pașnică cu cel mai puternic al Uniunii sovietice. Și nu ar fi deloc exclus ca acțiunea de celuloză franceză în Egipt, la canalul de Suez, să aibă repercusiuni negative asupra mișcărilor de eliberare din țările robite. Pentru interesul unui punct nostru! Ceea ce nu înseamnă, firește, că noi am aproba poziția lui Nasser, care, ca orice bun dictator de drept, n'a știut unde să se oprească și, urma greseliilor lui Moscadek, în lupta contra colonialismului occidental, și nu și-a găsit un aliat mai bun, comparând cu o revindicare, altfel legitimă, decât mult mai periculosul colonialism răsărit-comunist. Un caz de strabism politic, nu mai puțin probabil decât acela al Futurilor de vest, care, pe timpul războiului trecut, au văzut hipoteticul și oricum mai micul pericol german, dar au subevaluat primejdia "aliatului" sovietic.

Pe deasupra - lucru care iarăși nu trebuie uitat - destalinizarea în România nu a început încă. S'a dat numai impresia, lumii, că o oarecare desăte se poate discuta cu noi mai dispune nimeni noaptea, că se respiră oarecum, că festăte de studenți, proporțiile celei dela Budapeșta, de înădă de neconcedut la București și Chișinău. Noi ne aflăm încă într-o fază înapoiată, de lăgarie, unde Cervenkov a fost sacrificat și a fost reabilitat Kostov, pe cătă vreme în România cuplul Dej-Chișinevski (Broitman) rezistă, iar Pătrășcanu rea încă sub pătă de mortuară acuzărilor de tip stalinist. Deolănețea unei revoluții depinde de o ocazie. Ei bine, la noi e greu, deocamdată, să se ivească această ocazie: o demonstrație de muncitori ori de studenți, imprudentă criminală a vreunui milițian sau a vreunui mascal, etc., care să aprindă focul de sub cenușă.

Pentru a depăși aceste considerații, ar fi nevoie de un eroism supraomeneș, pe care-l poate avea o elită, mai greu un neam întreg. Un mare român a încercat să dea o conștiință eroică poporului nostru, mai mare ca orice, plămăindu-l iarăși pe aceeași linie de sacrificiu. Temeindu-se că, prin victoriile crezului lui, își vor pierde sinecurile, privilegiile, imensele avantaje ban și pe cei mai aleși dintre colaboratorii săi. Egoismul și nevoința dezastrului de astăzi, au privat neamul de cei mai buni fii și săi, îndrepturme, ale lui Codreanu, a pășit, cel puțin la folosul jertfii. Pe aceleși sovietici, mareșalul Antonescu, și pe el, un rege nătâng, cățiva politicieni antifără și rădătorul Bodnăraș l-au ucis în moduri mai marșăv și cu puțință.

Mai există apoi, pe cu totul alt plan, căteva moșteniri păcătoase, la care, în ciuda unor vechi lozinci umflate de retorică, poporul nostru va trebui să renunțe odată și odată. Ne gândim la exaltarea "măiestrității" române de alta se îngrăjește decât a ciobanului, care știe că va fi ucis, și care oala nădrăvănă și va ascunde mamei moartea fiului cel drag! Erită minufost prezentată, pentru o nație, care, ca să poată supraviețui, nu-și poate permite luxul de a asista pasiv la propria asasinare. Căci cerneala s'a cheltuit în jurul proverbului cu apele care trec și pietrele care rămân! Iată însă că apele nu mai trec chiar așa de repede și de ușor, ba chiar amenință să se stabilizeze, să se oprească definitiv în albia raului. Prover-

bul trebuie schimbat, fiindcă, dacă ceea ce afirmă poate fi o consolare, nu teristicul, odinioară, "capul ce se plănă, sabia nu-l taie!"

Așagiu, acesta din urmă, pe care se pare că și-l-au luat ca deviză întemă deosebit de dureroasă în timpul, filosofii. Și cu această atitudine a "știi" din Budapeșta, care a rezistat cu demnitate la fost clubul "Peștii" la dictatură și ale măștilorului răsărit, scriitorii magnariți nu știu și încă de un exemplu Sadoveanu, care să se pună imediat în solda cuceririi trădăre de început a lui Sadoveanu nici alți scriitori n'ar fi trădări carogere a uruia dintre cei mai mari scriitori români din toate timpurile. Când un Mihai Sadoveanu își trădase neamul, pe care a știut să-l să treacă la limita de jos - unde și nu trădase un Ghiță Calinescu ori - ca tat în permanență în Ungaria, lăscăra rezistenței la împărțire, și a putut-o de servicii, străinii și în primul rând, adăugăm, nici măcar pe scara e notorii, împotriva intereselor țării, care-l trădase, gândiți-vă că de motiv dela cercul naționalist "Peștii" putea puri o revăță națională, de morală pentru țărâmul român poate fi constituit de Cesar Petrescu, lăscăra lui criminal Carol II-Calinescu și care dela "Romania" înfășă o cuplu-ciene și apoi în seplea ale regimului răsărit-comunist de astăzi? Nu s'ar pînă mai ieri simbol rezistenței "spiritului" românesc, la dictatura regală, veratului nostru, dela care ar trebui să plece exemplul bun și nu ticăloșia, este aceea care este, pe care am încercat să schișăm mai sus, și care nu ne problema păturii sale culte, care trebuie scuturate cu toată vigoarea de lichidism și învătăie.

Cum deschișă rămâne problema bisepitiei, fiindcă chiar dacă nu acceptăm, cum nu putem accepta, din o mîie și unul de motive, teza interesată, după care Ungurii și Polonii s'au ridicat la un moment dat contra opresorului fiindcă că i-a spr-jirit credința lor catolică, trebuie să înțelegem că biserica română a dat dovadă, dacă nu de altceva; de mai multă curie, de notărie în lupta contra regimurilor de împărțire și ateiste din spațiile cortinei de fier. Suntem siguri că cea mai mare parte dintre preoții noștri, mai ales de la țară, sunt, și mai ne vor fi și mai mult, stălpini rezistenței anticomuniste și antisovietice; însă ierarhia ortodoxă a dat - cu foarte rare excepții - o probă fallimentară că să nu mai pomenim aici, cu și mai mare durere, de fallimentul ierarhilor ortodocși în exil: fapt care a avut fără îndoială o cădere influență asupra situației din țară, printre preoți. Lucrul a cu stat mai dureros, cu cât necesitatea sacrificiului pentru Cruce și Neam ar fi trebuit să fie o convingere și o normă permanentă de viață în primul rând pentru înalții noștri prelați, căora martirajul nu le-ar fi stat de loc rău.

Că poporul român nu se răscălește, mai e și vina noastră, a pribegilor. Din spusele aceleiași persoane, care s'a întors dela București, reiese că în țară nu avem, cum era de altfel de așteptat, o pragă bunc, de altfel aflăm că iar zilele acestea că revoluționarii din Ungaria i-au invitat cu entuziasm pe vechii gafi politici din exil, în frunte cu Pereno Nagy, care și luase stăruială spre Viena, să-și vadă de treabă și să nu se apropie de țară, dacă nu vor să li se întâmple ceea ră: Pereno Nagy e un fel de Văscianu sau Mugur din Pona al Ungurilor). De reșele minai lăscăra nu mai vrea să audă, și la fel de căpăriele să din exil. Care e mai puțin necămită totală, fără g-tendunță, nu este cazul să amintim aici, ceea ce-i important de știut, că în țară există teama că eventualii liberatori ar putea impune, în primii ani după eliberare, la guvern, pe vreunul dintre vechii politicieni, vinevați de cucerirea de către Ruși a țării și de instaurarea regimului comunist în fond, bunul simț al țărâmului nostru își dă seama că între cuplul Dej-Chișinevski (Broitman) și cuplul Văscianu-Iancu Zissu nu există decât diferență de stăpăni și de monedă de plată; și nu vede de ce să se jertfească mii și mii de români pentru a schimba un rău cu un rău, un regim de renegați cu un regim

tori ai socialismului". De această mentalitate era stăpânit și Stalin când pentru "construirea marelui patrii socialiste", el considera ca o necesitate imperioasă strângerea acestor elemente "dizolvante" - ca să-i folosim expresia - și fixarea lor pe un teritoriu unde să desfășoare muncă productivă ca toți ceilalți "fii ai patriei sovietice".

În această lumină, apar veridice "marturișirile antisemite" înregistrate de unii diplomați nașiți cu ocazia pactului de neagresiune din 1939 și publicate după război. Mai mult, capătă sens și afirmația făcută de Hrușciov, în faimul său discurs, că Stalin nici n'a vrut să creadă că s'a produs atăcut hitlerist împotriva "sovietelor". Nu era exclus ca el să se fi așteptat la mai multă înțelegere din partea lui Hitler, dat fiind că, de pe un plan diferit, provocase și el ostilitatea judaismului internațional.

În timpul războiului, Stalin exaltase până la paroxism naționalismul rusesc și mesianismul pravoslavnic. Se făcuse absolut indispensabil pentru dobândirea Germaniei naziste. După război, era necesar mult și pentru realizarea și galvanizarea comunismului internațional. Stratagemă lui pentru la maximum folosit pentru extirparea oricărei tradiții naționale în țările coteropite de Soviete. Această operație radicală convenea ambelor mesianisme amintite, chiar dacă între ele exista un antagonism mai mult sau mai puțin surd. Într-o perspectivă mai largă însă, Stalin și stalinismul constituiau o serioasă piedică pentru "revoluția mondială" de esență trotzkistă, pe care dintr'un început au înțeles să o înăbușeze bancherii evrei din Wall Street (New York). A venit timpul ca această piedică să fie înlocuită prin luarea trambulului comuniste de pe care imperialismul moscovit se pregătise să facă marelui salt pentru dominația mondială. Pentru ca această pregătire să se producă fără spădurii dăunătoare pentru "cuceririle marxiste", s'a folosit și se folosește tactica cea mai modernă. Chiar poliția marilor democrații occidentale a cooperat în acest sens. Pare că și oșanalele extravagante din ultimii ani ai lui Stalin, făcute nu numai de către cei aflați sub satrapie, sa dar și de o anumită presă din lumea liberă, își aveau mai mult rostul să înlesnească infiltrarea de elemente cunoscute ca "fidele" (în realitate trotzkiste), cu misiunea de a încercui pe "marul" (Stalin) care "și-a făcut dorința" și care acum, într-o formă sau alta, viu sau mort, "poate să plece". Lovitura trebuia deci dată fără ca să periclitazeze regimul marxist din comenente anticomuniste, comprimate în deceniile de teroare, trebuia evitată. În acest sens nu-i lipsit de tăc faptul - dacă vrem să privim lucrurile dincolo de aparență - că principalii protagoniști sovietici în această fază de tranziție, și anume Hrușciov, Bulganin, Malenkov, au fost, cum se știe, promovați de către Kaganovici.

Se vede, însă, că toate aceste adulări orchestrate pe plan național și internațional n'au avut darul să amortească instinctul de conservare al lui Stalin. El își dădea seama că toate cochetăriile făcute cu naștirea în 1939, care, așa cum rezultă din raportul lui Hrușciov, erau cunoscute, nu vor fi lertate de cei vizati. Poate chiar se aștepta la o lovitură. De aci spădură nu-i lăsa să emigreze. Și, fără îndoială, afacerii "medicilor otrăvitori ai capăt" - cum a afirmat Hrușciov în raportul său - mulți din așa zicii "laboratori apropiați ai lui Stalin" nu mai fi existat astăzi. De data aceasta însă lovitura i-a fost prevenită și soarta peocitului.

Așa dar, dacă crearea mitului stalinian s'a făcut pe plan intern pentru potențarea mesianismului rusesc în forma marxistă, iar pe plan extern pentru latură lui anticreștină, distrugerea acestui mit se făcuse un lucru pentru latură lui antisemită. Asistăm deci la cea mai formidabilă demonstrație de mapamondul: să faci din un om mărunt și sanguinar un semeț, și apoi să-l înșeri în moroul tuturor lăsturilor de pe un tiran odios și bicioș. Poziția politică a popoarelor. Dacă dispariția lui Stalin a schimbat raportul de forță între cele două mesianisme care și diptușă masa marxistă și forța cotosului eurasistic, lupta însă n'a încetat.

Toate convulsunile din Kremlin au și azi originea. Și nu este exclus, tot fiind caracterul excentric al Rusărilor, să asistăm la surprize cu tot cum am spus, într-o fază de tranziție a strategiei comuniste, de la stalinism (adică socialismul într-o singură țară altoit pe mesianismul rusesc), la trotzkism (adică socialismul greșit pe mesianismul "poporului ales" fun-

ciar cosmopolit. Prima grădă este că nu se periclitazează "revoluția marxistă" și viața acelor cari au însumat prin tiranie. De aci necesitatea coexistenței și captarea spiritului de opoziție de elemente ca Tito, Gomulka, Naș și alții de aceeași speță - compromiși ei înșiși în crime odioase - pentru triumful socialismului. Aceptarea de către Hrușciov a planului de refacere al lui Gomulka și intervenția diviziilor rusești pentru reprimarea revoltei dela Budapesta conturează clar cadrul noului stagiului de tranziție. De din Occident pot să se conducă clasei muncitorești, cu conștientă de aceste paride să fie cu adevarat socialiste și nu schismatice...

Evident, pe lângă aceste tendințe fundamentale care frământă comunismul internațional, există și alte forțe, începând de la rivalitățile personale până la cele naționale și confesionale, care pot influența desfășurarea evenimentelor. Răbufnirile dela Varșovia și Budapesta, alimentate de cel mai înalt spirit de libertate, conștite ca prima dovadă. Această ar putea să dea un curs evenimentelor cu totul altul decât cel dorit de amuzii strategii cosmopoliti. De altfel, schimbarea sub presiunea răscălarilor a evreului Ernoe Geroc, care substituie la secretariatul partidului comunist maghiar pe evreul Rakosi, precum și insistențele apeluilor ale lui Gomulka de deșaga de stalinism nu este chiar ușoară. Acest fapt ar putea determina o stopare a "destalinizării".

Din pricina, a căror înșirare ar lungi prea mult articolul, nu credem că lumea liberă creștină să specula divergențele accentuate în această perioadă de tranziție, determinate de răscălarile, stagiului comunist în fond, conducătorii ei ar trebui să știe că nu va fi pace și bună învoire între oameni" atăta timp cât Anticrist va fi tolerat să unească sub diferite măști, în lume. Popoarele nu vor să se închine la niciun mesianism străin, ci vor să-și urmeze calea propriului lor destin, așa cum le-a voit Bunul Dumnezeu.

Justin Sever

LA GROAPA LUI LAIE de Oct. Goga

Am venit să-ți spun o vorbă,
Azi când pleci în țări mai bune,
Mi-ai lăsat, Lăie Chioru,
Cântăreț din patru strune;

Du-1 o tine meșteșugul
Oare ne'ntăria șobord'
Mergere a nouă este,
Lăutare, Lăie Chioru!

Unde norii-și țin popasul
În lăcaș de mărgărit,
Șede domnul cu șempețu
La o masă de argint.

Tu să-ți pleci ușor genunchii
Și ușor să-ți pleci grunzul,
Și pe umerii viabei
Să-ți apuci domol obrazul.

Și să oști un cântec Lăie
Cum se cântă'n sat la noi,

Când se ținegi ciobanul
După turma lui de oi.

Poestevi va atunci struna
Indulțimilor albastre,
Vremea lună, căta lăie
Scrie-a'n sursetele noastre.

S'ar întuneca pământul,
O'ar veni, veni, țigane,
Toate stelele s'asculte
Glasul strunei mădrăvine.

Blând mămăre-ar Milostivul..
Iar din șeana lui de-argint,
Lăorini ar cădea'n adâncul
Morilor de mărgărit.

Mi s'ar stinge-atunci neacul
De mult ne petreșea:
Între stelele de pază
Am avea și noi o stea!

At. Un bășetan de 15 ani, scrutând o față -scârțoasă din 26 Sept.- a'a dus, plin de remușcări, să se spovedească. Și avea de cel brocutul l-a'cunșat că o comis.. plăcut mortal. Ușuit de sentiment, stătu a cătat al duhovnicului blajin: oare i-a spus că o comisă p'câtă amplitudine. Mămură a arătat atunci primului confesor deosebita de apăsătoare, iar acesta a'a adresat unei reviste teologice, "Palestra del clero", să lămurască chestiunile. Revista, în rândul ei, a'trebut să cerceteze jurisprudența canonică, găsind că de păcatul paputului se mai ocupaseră un simed dela Viena, pe la 1372, și papa Alexandru VII. Sentința revistei a fost, cum se obișnuiește, "in doi peri": pentru noi însă, a vedea asemenea preocupări în era bombelor atomice, și a respușionilor gon Budapesta, e tot ce poate fi mai întremător...

At. "Socialismul -oitim în "Glasul" din Pankov -are în țara românească o tradiție muncitorească cu care ne mandrim. - De mirare, numai, că cei ce "construiesc socialismul" azi în biata noastră țară au umplut pușcăriile și cu socialiați, cu cari zic că... "se mândresc"...

1 Sept. (1906): Parintele Moise Balsa scoate, în Cleveland, ziarul "America": "apare când am voie, bani și timp".

2 Sept. (1867): Alecsandri, către Iacob Negruzzi, cu privire la "Conver-
biri": "Publicarea întreprinsă de dvs o apreciez cu atât mai mult cât ea
tinde a combate gustul pocii al noilor încrezători pe câmpul literaturii."

6 Sept. (189) - "Reforma" a lui Holban face-o pe seama că "reformatorii" riniei despre "Socialism" comunistă întru la București de Titu Maiorescu care, propunându-se împotriva celor două directive "vătămate" și "realizabile în practică", proslăvește liberalismul. "Ideea cea mărească și umană" Pentru această conferință, ovreimea culturală dela București nu l-a "realizat" încă pe Maiorescu.

6 Sept. (1948): Se înființează, la Youngstown/Ohio, Asociația Românilor Catolici din America.

13 Sept.(1899): Se naste, la Iasi, Căpitanul: "faptele sale sunt esența
le destinului românesc", va scrie, cu puternică intuiție, în 1937, Victor
Gărcineanu.

14 Sept. (1701): Constantin Duca Vodă, dacă îmbracă căftan dela Poartă, cu cheitula și ajutorul Menteilor, face iar cheitula mare. Și cu dator
domniei cei dinai nepătrâți, se'noacă de se feci o sumă mare de bani,
îndatori țara și pe vaci și pe oi și pe mîere și pe cează, de lua band
de la neguitorii. (Neculce)

16 Sept. (1437): "Unio trium nationum": unirea nobilimii ardelenae -
 nguri, saşi, secui şi câteva romane negat-, creată la Kopolna, după lupta
 la Olpřet a iobagilor români răsculaţi.

22 Sept. (1939): Carol Lupescu ucide tineretul român al țării.

28 Sept. (1911): La jubileul de 50 de ani al Universității din Iași, ministrul C.C. Aron dă un banchet în onoarea delegațiilor străine. Ioan Urdan, cunoscutul folklorist, ține un toast în limba română.

20 Sept. (1396): Catastrofa creștină dela Nicopoli, datorită în bună parte trufiei ducelui de Burgundia, care, cu cei 6.000 soldați ai săi, nu a voit să cedeze Domnitorului muntean Mircea onoarea întâiului atac. Eșecul a burgundiei belșugului lui Mircea.

burgund, palatinul Ungariei, doi seniori francezi cad prizonieri. Mare
dure din partea creștină - oirca 100.000 soldați - pierse. În afară de cava-
larii francezi și burgunzi, mai făceau parte din ea cavalerii germani, cu bur-
ger, luat prizonier de Turci, a descris pe larg bătălia.

8 Oct. (1207): La asediul Salonicului, unde-si intemeiase un "regat" nobil-Bonifaciu de Montferrat, tovaras al lui Balduin de Flandra, Ionita, "regele Bulgarilor si al Romanilor", este ucis prin trãdare de comandantul cu-

8 Oct. (1408): Intr'un document moldovean, al lui Alexandru cel Bun, Mun-
ia e numita "Basarabia" sau "Tara Basarabeasca", după numele întemeietorului.
Cu timpul, birse numele de prietenii lui.

9 Oct. (1643): Se naște Mihail Haliciu dintr-o familie românească cu tre-

13/25 Oct. (1879): În baza art. 44 al tratatului dela Berlin, care condi-

...nta de la 1866, dup care nu puteau fi realizate de modificarea art.7 din Con
de rit creștin, guvernul de la București e silit, contra voinței cătorva
pați de stat iluminați, contra poziției manifestată de Eminescu la "Tim
", contra opiniei publice generale, să suprimе orice deosebire de confe
și totuși, pe câmpurile din Balcani neamțarea țării fusese obținută cu
sacrificii, de dorobanții noștri și cu...

1921. (1935): "A plecat dela masa de brad a "Gandirii" unul dintre cei lucit, care sustine, de 14 ani incoace, paginile acestei reviste" (Creve-
brata de 39 ani, ca a Eminescu, la Dragășani, autorul "Rusoaiței" a murit

1 Oct. (1906): Sfintirea primei biserici românești din America: "Sfânta Iena" din Cleveland.

DIN ZIARE, CARTI, REVISTE

Poetul Grigo: Vitez din zăgărit al publicii în LIBERTATE din Vârșet,
16 Sept. 1956, impresiile dela Constanța, în "Cuvintele" din România.
"Am impresia că întreaga viață literară, deci și discuțiile dela con-
stanța, s'au deschis de concepțiile vechi skaito în ultimii ani în
România." În timpul vitez
și-a exprimat dorința să facă cu argetul lito în România, să trănăie
de zile; s'ă îndrăgă. Destalinizarea de curgea lent deot în Cehoslo-
vea și-a vădit că s'au omenii încă nu s'au obănuit cu noile concepții
deot întreaga viață și s'au omenii încă nu s'au obănuit cu noile concepții
lin se respectă al azi cu cea mai multă
rilor am întâlnit o singură fotografie: Stalin apărându-și al lueaua. În
comportarea omenilor am observat multă prudență, înca nu am știut nici o

liberă, în România scriitorii au condiții ideale de muncă: dinți cămine de
torilor. Această bază materială își are și părțile ei pozitive, dar și nega-

la pescărie, înseamnă de gândire este mai prețioasă decât ca material
măntuiește cu căști pentru a le aduce la noi în țară. la frontieră nu rămân
deslușitori: tot ce s-a fost tipărit până la data de 28 August 1944 nu am
putut trece frontiera, dar aceste opere literare nu aparțin culturii ro-
mâne. Oper ca în cumand, dar la barieră se aliberă de balastul trecu-
rului apropiat vom colabora nerăbdător pe toate căminurile, dar în specia-
le pe țara artistic-culturală. Cultură aparține tuturor popoarelor, ea nu
poate închide în niciun fel de zăvoaie.

- GAZETA LITERARA, Bucuresti, 24 Iunie. La congresul scriitorilor din RPR vorbeste Emilian BUCUR din Sibiu.

"Literatura noastră moldovenească, ca și cea românească, se adaptează la
celăși izvor - moștenirea literară din trecut, folclorul, graiul viu al
poporului. Limba literară..."

limbă... La sfârșitul anului trecut, una din librăriile centrale ale Chișinăului a inaugurat un săptămânal al cărții românești. Se adunase sute de cărți din România. Ei bine, exact în

cațeva ceasuri xxxxxxxx cititorii, stând în rând, nu mai puteau agonisi
nici o carte românească. Spre bucuria noastră, cititorul ne-a încurcat ite

Zis și făcut. După permanentizăm desfășurarea cărții românești în republică nouăți mereu proaspete ale literaturii artistice și științifice din România.

... de Andrei Lupan, "versuri" de Liviu Deleanu, "Primăvara în Carpați" de Bogdan Istru, "Cântecul zorilor" de Gh. Meniuc, "Frietene" de Teodor S.

numai, versuri de Petrea Dărienco; rozi: "Codrii", de I. Constand. Ciobanu
 "Deșteptarea", de A. Lipcan; "Pionierii din Măgura nouă", de Ariadna Selari
 "Nucleu", de Ion Drăgă. Alte talente tinere: Bănuț, Roșca, Ana Lupan, Filip
 Cioban, Bridgeta Bănuț.

- ATLANTIS, 24 Iunie 1956, N.York. "Bulgarizanti și românizanti în Grecia" de prof. A. Daskalevici.

...E vorba de acei Cutovlahi pe cari propaganda românească îi otrăvise în așa hal încât să-i facă să trădeze și urască Grecia, să studieze în școlile grecești după tratatul de la Londra.

limba română... În timpul ocupației, Cucerovlii românizanti, încurajați de
vazorul străin, gândeau chiar să-și inițieze un Stat propriu în apropiere
rea îndului, iar bulgarizanti... "Cucerovlii"

chea lor formula pentru autonomia si independenta Macedoniei.. De multa vreme, intr'o serie de articole, am insistat c'ar trebui intreprins ceva radical pentru a lichida odata pentru totdeauna aceasta situatie.

recomandă măsurile următoare: Cei ce doresc să locuiască în Grecia, ar trebui îndepărtați de regiunile de frontieră, mutați în insule, în Pelopon și alte locuri din interiorul țării.

una, iar cei incorectibili să fie obligați a părăsi Grecia, și lipsiți de cetățenia greacă". - Iată ce propune, pentru românii macedoneni, un cap "lucrat" (profesor la Universitatea din Atena) din anul 1904.

in Grecia, care a jurat la ONU sa respecte, spre deosebire de teroarea statelor comuniste, "drepturile omului"!

- CANDIDO, Milano, 29 Iulie 1956: "Distensionişti" şi susţinătorii democraţiei sovietice vor găsi abundentă materie de reflectat în următoarea comparaţie între curriculum "marelui epurat" meşier Bakosi şi al şcolii

lui său, Gerő: Matel Rakosi, născut în 1892 din familie țigănească. Aderă la
partidul comunist maghiar în 1916 și participă la guvernul revoluționar

lui Bela Kuhn, distinsându-se în luptă contra elementelor reacționare. După falimentul revoluției se refugiază mai întâi în Austria și apoi în URSS unde duce o luptă necrutătoare contra deviațiilorilor epurati între 1936-1938 de Stalin. Participă la războiul din Spania ca comisar politic. Reîntriat în Ungaria după sfârșitul războiului, provoacă căderea guvernului constituit de partidul țărănilor și ocupă funcția de președinte al Comitetului în 1947. În urmă dirijează operația care duce la spânzurarea fostului său colaborator, Rajk, și a altor elemente comuniste acuzate de trădism.

Gézo Ernő, născut în 1898 din familie israelită. Aderă la Partidul comunist maghiar în 1919. Participă la revoluția lui Bela Kuhn și se distinge ca persecutor al contrarevoluționarilor mungați în Austria în 1919, ajunge în 1921, în capitala sovietică unde, între 1935-37, participă activ la epurări. În anii 1938-39 e în Spania ca comisar politic al unei brigăzi internaționale. În 1944 se întoarce în Ungaria și dirijează lichidarea proprietății private și colectivizarea întreprinderilor agricole. E unul din autorii reformei agrare formate de partidul țărănesc.

Singura povărire adevărată stă, precum se vede din faptul că atât Rajk cât și Gézo - ca și Bela Kuhn, de altfel - sunt născuți din familii evrești. Restul e un întreg poem...

- Tache PAPAHAI, "Graul și folklorul Maramureșului", București, 1925:
"Jidani împănăză toate satele maramureșene... Într-o mișcare economică a satelor: prăvălii, macelării, ercitorii, țărăstraie pentru chereștele, lemărie, manipularea oricăror produse, etc. - este acaparată de populația evrească. Toate sarcinile autorizate și clandestine din sate, ca și din Sighet (poate 150), își exercită cu ferocitate distrugerea vieții și economiei locale a Maramureșului, atacând astfel marea ca și mica proprietate a locuitorilor băgătași. Datorită acestora, ca și felurilor lor gheșefuri pentru care sunt agasă, în multe sate aproape întregul produs al muncii țărănușului în marea pădure a Sighetului se vede muncind la coșul lui (coșul) bunăoară, ori la arat, la semănat sau la seceriș, totuși la el găsești pâine de grai; dar dacă în timpul verii de plidă vezi cărduri de rate, dar mai ales de gămentul livezele la păscut, poți fi dela început sigur de existența elementului evreesc în satul respectiv.

Deși sunt numeroase și casele evrești din sate, care trăiesc într-o mică economie țărănească, totuși stingerirea devalorizatoare adusă agriculturii țărănești devine adesea înfrigorătoare... Evreii din Ieud, bunăoară, formează o asociație pentru apărarea cât mai ferindă a tuturor produselor sau vitelor destinate vânzării. Agenții lor se adresează țărănilor spre a li se vinde chiar la fața locului, în sat. În caz că prețul oferit nu-i convine, țărânul le dăuce marfa la târgul din Sighet. Asociația din Ieud pendăște hotărârea țărănușului și, înainte ca el să ajungă la Sighet, asociația evrească de aci e din vreme anunțată în așa fel, încât, spre marea lui surprindere, țărânul își vede marfa sa ocilită de cumpărători - care sunt numai evreii - oferindu-i-se un preț mai mic decât cel oferit de agenții sau samsarii din Ieud. În modul acesta, țărânul se întoarce cu marfa înapoi, aceluiași locului evreii...

Frip notăunea om maramureșeanul înțelege un "Român" sau, în general, un "corectiv", nădădăta însă un "Evreu". E caracteristică această distincție, așa loane? - "Un om și un jid" - "Pe cine ai întâlnit, în drum,

- Din **TESTAMENTUL POLITIC** al lui **Frederic cel Mare**, 1752: "Un conducător trebuie să nu piardă din ochi pe jidani, să împiedice amestecul lor în marea la prăa necinste ce comit. Căci nimic nu-i mai dăunător pentru activitatea comerțului decât printru ilicit pe care-l obțin jidaniile..."

MOS GEORGE GJITARU

- Sân Patre, moșule albit de soartă, Cei patru cai n'o să-i strunești, jitarul Deschide poarta, lăsa-mă în rai! Să-ți lăsa-n cale o chioală-nă mână.
- Amu, vezi, satul nu mai are poartă, Cu mine lumea și-a pierdut hotarul.
În el, bucoane, poți intra când vrei. Boierii-și duși și satul-i fără câini.

EX. "AMERICA" din 4 Sept. publică un memoriu al Asociației medicilor romani pentru care refuză să ia parte la congresul internațional medical dela mănăscă de peste Carpați. Și totuși, Românii ardeleni puteau să-și întreprindă cot propriu școli și biserici, aveau câteva gazete, câțiva deputați, etc. Cititorii noștri pot ușor compara demnitățile românească de atunci cu cea

de astăzi, când, abia sădilați oleacă de laudele în care cătăcniile sunt mari școli, frații noștri Romani abia-și trag surcelele de barbara prigoană de îndur...

EX. D-l prof. Călin LUPIE, pleacă cu soția sa ne revadă țara, a la dănit or ce la guvernează România, și alte ascuțite atenții din partea cândărie a prezentei literaturii, și alți arate admirarea pentru "mădălica dezvoltarea griji" pe care guvernul și-lie înmăntătează situații sociale, pentru o mână, pentru "Scenarii" care lumina să arate pentru madoitorii cu bratul și le poporului român care acum, "în fine", se pot dezvoltă, țara nicio piedică sărăcie, pentru toate binefăcătoarele schimbări gloriole într-o țară care a fost transmisă de radio București la 18 Oct. - Ne luam angajamentul să-i redăm va mai crede oportunită și în contact direct cu un popor, care până acum îl scotește prieten!

EX. SIMA VRSA SA CO-EXISTE. Mășarii lui Horia Sima - Borobaru, Veleșcu și Sasu - vizitează pe Români cari au avut pe vremuri legături de amicitie cu actualii ambasadori, miniștri, consuli și răspări în statele vestice. Scopul ei vizitat: să le ofere bani spre a se putea deplasa în străinătate ca să re- lașă sursele de amicitie cu foștii lor prieteni, trimisii B.F.R. în țară, care de oameni au apăsene. Iancu Flegereșu spunea odată la notorii, într-un politic al timpului, că el e "Măi comandantului nostru" e cel mai mare geniu atenționea meritată, pleacă la Mussolini, 38 vezi acum cum mi-ți-l reamă ma l-au luat Nemții, legat și l-au aruncat în închisoarea dela Sachsenhausen. Cu a urmat, se etie: numai că l-au aruncat în închisoarea dela Sachsenhausen. După aventura din Viena, a dat o nouă lovitură genială: l-a trimis pe N. Patrascu și pe Vișă Negulescu să tratesc "o chestiune cu guvernul comu- din țară și înjură, a întors macazul: a început să se joace de șah cu parșută. (Jocul cu parșută i-a adus banii, pentru el, pentru ibovnice, pentru Borobaru, pentru Veleșcu, pentru Sasu, pentru Puiu Frain, și pentru ceilalți loco- tenenți). După altă lovitură genială: "Frontul" generalului Chirnoaga - Sima decise să o ia înalate lui Văgaoian: să tratesc și cu comuniștii. Așa a început ultima "bătălie" a... stabilirii legăturilor.

În oada lui Veleșcu, în se răbășing, fiind de față mulți oameni "de credință", Sima făcuse, în 1951, o scenă de caritate: el nu putea pune un singur al- versar: pe Stalin. Făcând despre Stalin, se făcuse un mare scandal. (Între el și Stalin sunt și descebrări: Stalin a fost apucat după moarte; Horia Sima s'a simțit înainte să e murit). Declarația aceasta, din oada lui Veleșcu, aruncă lumină asupra tuturor demeritelor și ridiculului acțiunii ale lui Sima; precum "păinea" explică deversamentul "Volatilor, Borobaruilor și Șașilor, sata la orice faptă scarnă, la orice migolă. (Nota: la ultima acțiune, de luare a legăturilor cu oamenii Republicii, Sima se servete, din picate, și de o față bisericăscă, foarte activă, cunoscută ca "devotată" lui, "jenialului").

EX. Ne informează ACȚIUNEA CĂTOLICĂ ROMÂNĂ din Sept. că "Unirea Bisericii răsăritene cu Roma este un fapt implitit, intrucat" asociațiile Conciliului Ecumenic de la Florența din 1439 n'au fost amulate de nici un alt sobor..."

De etia la vreme acest adevăr, munita foale - care a legat toamă cu șocul de a readuce la staulul catolic oile răscite prin ortodoxie - niod nu mai apărea! De mirare, numai că unii preoți, amatori de convertiri, cer victimelor lor anume "abjurări": se să mai abjure, dacă de 500 de ani sunt tot catolici!...

EX. Posturile grecești de radio anunță că regele Paul se află în dificultăți bănești. Prin urmare, a decis a se muta din Palat într-o vilă mai puțin costisitoare, a reduce salariile personalului, a cere un împrumut la Banca Națională greacă, etc. - Chestia e: o să mai lăsa "Bire"?...

EX. "Glasul" minciunii, din 20 Iunie, deplănge scorta biștelor refugiați, cari "locuiesc în baraci în condiții de promiscuitate și mizerie, așteptând ca- zării întregi cu șamele în mână ca să-și primească dela căzan porția de mănăcar, nu șmeșec de lucru", etc. - și totuși, refuză să se întoarcă în țara ocupată...

S T I R I

* VIENA. Ministerul catolic austriac a organizat in seara de 12 Septem-
 brie o imponenta procedura, la care s-au scuturat, intre Heldenplatz si Karls-
 kirche, a durat doua ore si a fost urmat de o procesiune in care au mar-
 "Procesiunea celor 14 oraci" s'a facut pentru a atrage atentia asupra su-
 ferintelor celor 14 milioane robite de rusi; ea avea ca motto: "voi sunt eu su-
 suferinta". In procesiune au participat un flamanzi si zaceam in sclavie". După oraci venea, intru-
 masinile ornate cu flori, un grup de copii, purtatori de cruce, apoi portretele
 masinile ornate cu flori, un grup de copii, purtatori de cruce, apoi portretele
 episcopilor martiri. Copii cu lumânări în mână, silioli cu cruce, apoi portretele
 dispenzi, grupul magistratilor in togă, convoiul nesfârşit al călugărilor, studen-
 tii şi spânzura rugăciuni - totul impresionă, mai ales prin senzul său "sac-
 ramental" al Karlskirche, luminată a sfântului, vorbit arhiepiscopul
 Viena, dr. König.

- Vineri 10 August a sosit, cu soția, învătătoare, și un copilă, noul paroh al bisericilor române ortodoxe, pr.Popesuc, de 37 ani, originar din Câmpina, cu sile. El inspiră mijlocul cel mai ușor de a-l vâd: se sperie și de umbra lui; nu vorbeste absolut nimic când este în societate. Unii afirmă că hainele de pe Evanghelicii înainte de plecare, pe care fostul paroh le primise de la legatzie, în predică, noul paroh nu le-a primit slujba și a asistat reprezentanții.

Comuniştii s'au grăbit să salutez enoriaşii din partea pr. Rădcoş, apărut în "Die Presse", prin care Romanul, un paroh, se pare, în urma unui articol s'au deosebit de prost; articolul, dus consuliului la reperis de către Statutul austriac, patise din România, a revoltat la culme pe reprezentantii trupelor de serviciu, liches Tedeum, cu ocazia parin, în grăbit să ocicleze, la 19 August, un "ferat" de toate libertăţile şi bunurile sale, ani de când Romanul a fost liber, să se răcească ai Rădcoşii, a invitat, la 24 August, toate "seadowschitz", la o recepţie, natural, numai cei cu vocaţie de slugă.

Pr. Zărnescu s'a ruşinat, numai cei cu vocaţie de slugă.

Pr. Zăbărtan s'a rugat smerit lui Dumnezeu, la slujba din 12 August, să-l ierte păcatele regelui Mihai. Să fie, și aici, tot influența celebrei fotografii, care înfățișa pe fostul Suveran, în aceste vremi de "grea urgie", cămând nătâng cu o artistă în costumul Evei?...

* ROMA. Mareşalul Badoglio a murit în dimineaţa de 31 Oct. Precum se ştie, cu ocazia recunoaşterii de către Italia a unitii Basarabiei cu România, în 1927, mareşalul, din însărcinarea guvernului Mussolini, a făcut atunci vizita la Chişinău.

In Septembrie au avut loc la Roma 3 congrese internationale. La ele au participat, ca delegati ai Răperei: prof. D. Davidescu, ing. M. Zoltan, ing. Fan-
ty Fulga, ing. Carol Toma, prof. Satinover, ing. Aba Hartmann si Alfred Sax-
oti evreii!

- Comisarul evrei dela standul românesc al Expoziției internaționale în Milano, care s'a ținut în Aprilie, au vândut apoi tuica, brânza și celelalte articole românești evreilor 123-14 înșuși.

[illegible]

La congresul despre "Iumea veche in Renastere", tinut la Florenta si
 cuprins intre 2-6 Sept., au luat parte activ d-nii prof. C. Marinescu si Ca-
 tala. Delegatii Raparii, afland se vede de pantaia Ponomarevici.

La 14 Sept., prof. Caragata a prezentat în lumina-i adevărată, la "Circo-Academiei" reperiste - despre care un linguist străin a spus că i furat manual de dell'attivisti...

- La 2 Nov., de ziua morților, preotii Bonaventura Manușel și
 Jit un parastas la cimitirul din ...

Washington. "Uniunea si Liga Romanilor din America" si-a ales la ultima sesiune, urmatorul comitet: George Dobrea, președinte; Al. Buliga, Vincent Pad și W. Popovici; membri: M. Buta, W. Carpe, J. Bogdan, Oct. Berteș, G. Drăgăla, G. Streza, G. Stanciu; supleanți: J. Simicin, J. Mateșan, M. Miller, Z. Campeanu.

* BONTI. Unione Com... r 15.

cea din Timișoara, un germanilor din România, a reușit ca precedente, în adunarea acestor prieteni, față de un alt herwart Schöcher. Unușor, ca la un sfert de mileniu, schizand furturile și problema celor doi prieteni, ca la un sfert de mileniu, furturile și furturile. Dacă acești prieteni n'au făcut nimic pentru întregul, dar există? ca să ducă în lumea liberă, n'au putut profita de așa ceva, dar ca speranță rămân în posibilitatea de a membrilor familiilor celor doi prieteni?..

22 AUGUST 1944. În urma sentinței din 9 Martie a Tribunalului local, s'a pus la proprietăți în vânzare, la licitație, caștile patron din Măg., una din multele porunci române. Ca beneficiari ai vânzării sunt arătați madame Lăpușcu, soția Mihail și Mișco Lăpușcu.

- La 23 August a fost înmormântat în cimitirul Thiais, din Paris, Pompiliu
Măneasa, scriitor și ziarist, premiat la Academia Română, cavaler al Legi-
unii "Virtutis" și "Universul". La Briaia în 1889, fost corespondent la Paris al zia-
rului "Curentul Românesc". La înmormântare a vorbit d-l C. Arsene, direc-

- După "Nice Matin" 23 Iulie, d-l Edgar Hoover, seful biroului federal american de investigații, a declarat că mareșalul Vorozilov s'a lăudat într-o țară, cărora le promisesse să-i cedeze războiului civil 1.000 de ofițeri femei și fetele în casele de toleranță se predau, și de a le fi închis război a făcut-o Vorozilov fostului ambasador american la Moscova, între 1933-1936, William C. Bullitt.

- La magazinele de plăci de gramofon se găsește de vânzare, sub marca Barclay, următoarele cantece românești, înregistrate: Ca frumoasă este viața, Mărioară dela Gorj, Tot pe drum, Văduve, Bun e vinul Ghurgului, Lămpă, Pe ulița armeană, Oraiștor, Potpuri ardelenese, Sante cu surghiul, Ionel, Ioneliu, Piatra e piatră, Doina.

* RIO DE JANEIRO. Mergând cu iordanul prin America de sud, d-l Visconti s'a oprit și în capitala Braziliei, unde, crezând că Românii i-au mai arătat păcate, i-a convocat la 23 Sept., prin intermediul d-lui Resseguier (cetățean brazilian), la adunare într'o sală siriană, căci la Casa Română n'a avut custrane la repezeală, în care citim printre altele:

"Considerăm ai gărare a d-lui C.Viscovan, că este principiile braziliene, sub titlul de reprezentant al spiritualității, anti-comuniste, anti-occidentale, ca falsă și desnatore interesele superioare ale Neamului. Considerăm deosebit de rău și născătoare de păcate în mijlocul nostru ca indezirabilă... Oifara nu ne asernea niciodată, și pe lângă faptul că este mai mult peste trădări și imoralități... Trădarea care a 23 August 1944, când ne-am lăsat în mâinile Aliaților, acceptarea existenței - care înseamnă peteculirea soartei neamului sub cîrmă cîrmăcilor comunisti - sunt ai rășni care de vizită a d-lui, să nu vină deci aserzi în amănunt de cruciat antibolșevic, pentru a da lecții de Patriotism și de sacrificiu... Considerăm d-lui C.Viscovan dreptul de a vorbi în numele Neamului și în numele d-lui C.Viscovan, că este un mare patriot și că este un mare patriot, care nu intruchipează nici unul din idealurile revoluțiilor și ale poporului român" etc. - Protestul cu semnăturile sa trimis, în fotocopie, la la Departamentul de Stat, secția Free Europe. -

* BUCUREȘTI. Se semnalează în orașele universitare puternice manifesta-
ții studentești, în care se cere scoaterea limbii rusești din învățământ.

- În vederea jefuirii cât mai sistematice a codrilor românești, s'au pus de curând în funcțiune noi cai ferate forestiere: pe liniile Carța de Argeș-Vâlcea și Gălbănuș-Târgu Neamț.-

- Pe malul apei curgătoare, lângă Filiași (Gorj), s'a găsit un tezaur cu monede de argint, brățări și alte obiecte din sec. XV.- La mănăstirea Putna s'au găsit pavaje din sec. XV și XVI, cum și pereți imopodibili cu plăci de ceramice decorative, unele obiecte de artă, sculpturi și inscripții din vremea lui Ștefan cel Mare (PSP).

Presa reperiștă curtește restaurarea castelului Muniacilor. În primul rând se vor amenaja curtea, casele, fântana, dieta și capela.

- 25 de tineri romani au parasit la 2 august Repereul, mergand sa ajute in kazakstan la destelenirea pamanturilor si strangerea recoltei. Gestul, a-nuntat pe o durata de 20 de zile, ar urma sa fie deci simbolic - daca n'am sti ca la Rusi, orice pretext e bun pentru prolongirea deportarii.

- "Szabad Nep" anunță deschiderea unei expoziții la Gyula, în Crișana ră-
masă la Unguri, care prezintă viața și activitatea minorității române din Un-

- Guvernantii reperisti anunță construirea a două poduri peste Prut: la Giurgiu-lești, lângă Galați, și -unul metalic- la punctul Albița (Pâlcu): ca să aibă pe unde fugi când o începe răfuiala...

...a alba pe unde fug, cand o incepe raulu'ia...

ODATA, LA O NUNTA...

„Cu chinul dorului de tară, ca printr-o ceață deasă îmi vine în minte, printre atâtea lucruri scumpe, o nuntă de pe vremuri. Se mărita fata popii din Potloghe cu băiatul primarului din Valea Babei. Măi, mama și nenea, unchiul ei. Era pe la sfârșitul lui Septembrie, când culeseră viilor și pe terminate prin părțile noastre. Am plecat cu noaptea-n cap, cu trăsura. O bună căcută am mers printre muntii, pe defileul Olului; apoi am luat-o pe o șosea strâmtă și plină de gropi, cale de câteva ceasuri până la Valea Babei. De-acolo am continuat, cu flăcăii și prețul satului, pe cai. Flăcăii, ca să facă haz pe socoteala „crăncenei”, cum spuneau, ni-au dat să călăresc. Pe o iapă, iar părintelui pe un armăsar. O vreme am mers toți în fir, până când iapa mea, la un moment dat, o ia la un galop nebun; când mă uit înapoi, văd că armăsarul popii fugea de nu-l ținea pământul. Disperată, strigam din răsuferință: „Părinte, sfînta ta, ține calul, că fugă după iapa mea! Dar de unde, nici povește să mă auză, în șgometul rupturilor de crengi, pe unde mă ducea iapa ca vântul. Cu chiul cu vai, după o cursă disperată, cu oasele frante, pămîntul despletit și toată fața speriată, a dat Dumnezeu și am ajuns la Potloghe. Auzind galopul calilor, lăutarii au început să cânte ale nuntii: când colo... eram eu, cu popa după mine. Deabia mă desmeticisem de frică pătită, eu sosit și flăcăii, prăpădindu-se de ris. Terminându-se crăcia, în timpul căreia tot îi trăgeau din plectri, am intrat în casă. După oarecâtă vreme a sosit și mama cu rețelul nuntasilor, ca să ia mireasa; care, plângând înțec, a început să se îmbrace, în timp ce lăutarii cântau s'o... „Incurajaze! Tac! pere... și răchita micușoară...”

Pe urmă s'a format alaiul, în cap cu nouă care cu coviltir, pline cu zestre miresei. În primul mai erau mama cu mireasa, în al doilea eu cu două rude cam... arătase; când trebuia să urcăm dealul, boii nu mai trăgeau; aștund un văr al meu voinic le lua în brațe una câte una și le dădea jos, mergând cu toții pe lângă car până în mijlul dealului, pe urmă le urca în car și tot așa, urcându-le și coborîndu-le, în risul și chiutul nuntasilor, de răsunau vâile de vesellia lor, am ajuns în Valea Babei. Acolo gemea curtea le lor de lăutari. Valea Babei era comuna celor cîte sate. Cum lui nenea, Dumnezeu să-l ierte, îi cam plăcea să tragă la masă, nici nu ajunsesse bine, că-l auz strigând: „Măi cuscure, mi s'a ustat gatul de atata drum! Cuscurul atata aștepta, nu de geaba erau frații de cruce de pe timpul cîntăriei. Și, cu tine cuscure, na cumetrel, timpul a trecut, și o aud pe mama spunând: „Măi cuscure, copii nu s'au cumunat încă!; iar nenea de colo: „Lasă neică, că o mai numărăm luna?... Cu chiul cu vai i-a urnit din loc și am pornit spre biserică, căntă „Iadă dinăpuste”, îl auzeam pe nenea spunând: Ia mai tale-o Părinte, că tot bine e fi!”

În toată valea se simtea un miros de friptură de-ți venea leșin la burta și apă-n gură. Tălisseră vrec trei vitei, cinci porci și un bob; curcografi, pe sub cele trei păture pline cu porumb erau două rânduri de mese re și pusesseră și acolo mese de jur împrejur. Și-apoi, să te ții petrecere! Cei mai tineri și-au luat înimă-n dinți și s'au sculat dela masă ca să joade un ban ca să intre în horă și pe urmă îi dăi zece ca să iasă și nu vrea... așa și ei, când s'au întins la loc c-oine-i mai opra? Cum pe-atunci tiriile'n brâu, le dădă la comaul, iar nenea bătea daraua de-i mergea fulgi: a rupt vreo trei în seara aceea, dar tot au mai rămas.

Unui văr al meu, numeroasele pahare i-au adus melancolia; a ohamat un de foc și înimă albastră, până ti-oai spune eu, dacă vrei și jumătea cealaltă! Scotea țigănul din visceră niste sunete de țig și rupea înimă, lacrimile curgeau sironie pe față vărului. Cum n'aveam niciun motiv de plîns, am plecat să văd de ceilalți. Bătătura dușia de jocul flăcăilor și fetelor din cele șapte sate. Jucau brăul, flăcăii chiulau și strigau: Ha! pe loc-pe loc-pe loc - Să răsară busuioac - Busuioacul fetelor - Dragostea nevestelor!

Tot umblînd pe ici pe colo, mă împiedicam uneori de cei mai slabi de înger, cari nu rezistaseră la toate gaturile înghițite... Alți muntasi, pe-rechi, se-adăposteau, discret, după căpîtele de ran... În fața unei uși în-

chisea un taraf de lăutari cînta „zorile” „zorile”. Cu la un sunet de goarnă în cazarmă s'au sculat toți cei cari mai erau în stare) și au început cu atîgătura dat bagăci țigănilor și sticla cu „rachiu roșu”.

În bădătura, lîngă un pătuleț, fierbeau pe pirosții trei cazane cu ciorbă răspîndea un miros de teac de la oală de pe boala. Unde a mai intrat și ciorba a- cee, nu știu, parcă mi mănăseră de un an.

Cu cîntecul ocozilor, a început să se trezească lumea din toropeală; seau lumina una câte una, lăsînd loc toamnei își rărea glasul, stелеle stînfălișia mantia roșie înainte de a se arăta. Cîte o lele mai în vîrstă, cu mătura pe umăr, își tăria agale o vadră sau gîlceată și tot stropoa pe jos apropiindu-mă. Păi cu ce să stropoaie măică, cu vin! - Dar gîș nu este? Dumnezeu vin destul!

Și tot așa, jucînd și punte masă socăltă te masă (masa nu se ridică nicu o căzut primii fulgi de zăpadă. Incepe să ningă devreme prin părțile noastre înima de tristete, parcă preasimțeam că la apa nuntă n'o să mă mai eci să morgeau, aud pe primul că ioc: „Mă răma bucuri, că asnoapte am pus mănați sănătos, cuscure, eu plec, că dacă mă apucă iarna prin hoazele astoa, cine mă mai scoate până la primăvară?”

Am plecat toți trei în trăsuri, cu promisiunea că ne vom întoarce la botez. Nenea n'a vrut să se uros, până nu i-a pus o damigeană de țuică lă-gă el. Am pornit în strigătele și urdile de „dum bun” și „rînas bun”. Trăsura se îndepărta și chiuiturile se auzau din ce în ce mai slab, cu toate că valea le trimetea după noi. Nu știu de ce, m'a podidit plîsul... Aveam gîspretrece ani.

Mioara Iotta

SERENADĂ de Cincinat Pavelescu

Ca să-ți cînt dintr-o chitară
Sub fereastră ți-am venit

Era vîră!

Liliacul înflorit

Și cu razele așezate

Risipeau printre aleei

Un fior de tinerețe.

Iar în părul tău cel blond

Căldul soare vagabond

Raza vrînd să-ți poalească,

Și'n curcubă în adăvîr,

Și'n zădar vrea să-nchiească

În al buclelor teazaur,

Care-i raza lui de aur

Care-i firul tău de păr!

Vin și astăzi, din chitară

Să-ți mai cînt ca astăzi vîră

Serenade,

Însă vai, gîsesc în poartă

Frunză moartă!

Toamna cadel

Flocia cernă; ceață deasă

Tristă, umedă se lasă.

Pe cărări e noroi,

Și sub zărea cunșie

Toamna rochia și-o sfîșie

În pomii goi!

Sub balcon când se ridică!

Glasul meu pătruns de frică

Dela geamul tău, iubită,

Pică-o floare vestejită.

Atunci înimă-mi se frînge

Și-un ecou departe plînge!

Și'n zădar mă lupt în vînt

Să dau coardelor cuvînt,

Din chitara mea mîniată

Nota sboară, răstăcește

Și de geamuri se iabeste

Ca o pasăre rănită!

Cum neașa începe să s'agtearnă

Mi-e frig în suflet, nu știu ce-am,

Zădarnic te mai cînt la geam.

Azi e iarnă!

Și'a nătuneat a toamnei ceață,

Pe strune mînilor-mi înghiăță.

N'o să mă veri de aziînainte

Cu flori în păr și în cuvinte,

Ochi, vai, baloanul ți-e'nflorit

Cu rezi pozoabe de zăpadă,

Și'n noaptea caro să-ți cadă

Tu ai uitat că m'ai iubit

Și neașa începe să s'agtearnă

Întai mai rar, și-apoi mereu

Ca pe balcon, și'n părul meu..

Plîngi, sufletule!... 2 iarnă!

kk. "Vișul meu - spune P.S.Trifa, cum citim în "AMERICA" - este acela de a vedea că Unimes și Liga să înfrîngă peze și să se ocupe de problemele mari românești, nu numai de cele privitoare la reprezentarea membrilor ei; ochi de acestea se ocupă deja "via" pînă la Trifa...

DORURI ȘI NECAZURI (Fragmente de scrisori)

T.-Austria: P. du la Crucea Roșie încercase să facă ceva pentru cei mor în Ungaria, a plecat plănind să acolească, ar fi spus: Veneau camioanele la dispoziție pentru transport până în Ungaria. O bătrână a pus însă, din proprie inițiativă a strâns din casa întreacă 300 șilingi. Austriecii au fost de treabă, dând ajutoare de urgență. Dimineața au dat comunicatul la radio pentru colectarea sângelui, și la prânz deja nu mai aveau nevoie. "Așa cum sunt, cum se putea întrebuința pasaportul și dacă nu chiar" pe neașteptate și de plecat în Ungaria. Nu știu măcar, dacă ar fi șlopet și în țară, ce-am avea atunci de făcut. E așa de dureros, că ai mereu sentimentul că ești la cârmă, ești la adăpost!

Na-Franta: Am fost, să-mi treacă de dor, la paletul românesc trecător prin
să, - însoțită de doi elvețieni, cari au adormit la spectacol. Înăm din când
când sareau speriați de pe foteluri, la urletele, sbieretele sbătătoare, ale
pistilor care umpluseră pasărilor văzduhului cu uitute și fioroase stră-
mături. Am colindat și eu, o soție a deasupra capetelor.. Mare t-a minune,
măns și eu, ca orice roman, în hora intru fărâșă, la Măstru penla țica, n'am
ne- dar n'am dat de uitute, nici de orăcălel sbătătoare, nici sărăbur
nădate, de te miri ce i-a găsit pe nebuni; n'am dat de ciomege sfărtecând
duhul deasupra capetelor noastre, nici de strămbături rănase, în seninul

Duminiceii, la nord. Maior n. -

Tot la Salome, un fost învățător român, astăzi tăbitor de lașitate. Să-și permită să-și boteze un prost român. În Mai, anul acesta, a fost chemat de poliție și i s-a spus că, dacă admite să-și boteze copiii cu prost greș, se va da dreptul să muncească ca hanal în portul din Salonic!..

V.-Italia: Mă mir cum de a scăpat "Vetrei" cel mai scandalos fapt din emigrația noastră, nu numai pe plan românesc dar și uman. Drept din România, pleacă cu pașaport din țară, primesc ca cetățeni greci despagubiri de milioane de dolari pentru averile lăsate în țara lor, tot ca greci, primesc - cum e și firesc - ajutoarele de la Stat și în lipsiri pentru a-și găsi un rost în mesele lor sau a fi colonizați. Dar pe lângă aceste ci se primesc, cu ajutorul unui onepțional de-al lor, ajuns ministru român (Caranfil), ajutoare peste ajutoare în alimente, din stocul rezervat pentru Români, iar de la un militar român, pe nume Ioanovici, vize de intrare în U.S.A., - în timp ce autentici Români, refugiați ce nu primesc nici despagubiri și nici ajutoare de la Statul lor, îndură mizerie prin lagăre și n-au nici vize de intrare în U.S.A., sau le sosesc când nu mai au valoare, - cum e cazul învățătorului Ionescu care, în loc să fie dus ca dascăl al copiilor români-americani ce nu ne cunosc limba, așteaptă de ani de zile în lagărul din Trieste. Așa să și în exil avem despagubiri și privilegii pentru cei care și-au desconsiderat adevăratul românism. Păutul e strigător la cer, fie că-l privești ca român, sau ca em. De ce România noastră dorm? Au ratat în mod iremediabil. De ce nu încercăm să-i trezim din letargie?

M.-Franța: După ce am băjbăit prin întineric timp de 15 ani de zile, de un an aproape o ducem într-un nou hăuc, crezând de tot și nu știu de ce nu se poate găsi nicio posibilitate de ieșire. Să ai și oportunități care în mlaștina deșănțată așă de tare și nu poți fi altă scăpare decât ducerea la fund? Legea face un apel disperat la ciuitorii și suferințorii ei și scoată din încurcătură financiară în care se găsește; după câte știu, Vatra are un buget destul de bogat și poate că singură ar putea s'o scotească din "embară"...

I.-Italia: La despărțire, am simțit același gol în suflet, pe care l-am mai avut odată, când părăsisem pentru nu știu câtă vreme țărana sfântă a patriei, luându-ne rămas bun dela cei mai dragi; de te puteam ajunge la 3-4 km cât te-am mai putut sări, te-am fi întors înapoi, să te reținem puțin, mult de tot, iar pentru întoarcerea la Roma să găsim o altă soluție decât auto-stopul, indiferent jertfele. Să menții Vatra! Dacă nu-i posibil la două, atunci la trei ori patru luni. De-a este și va fi necesară multă vreme așa cum arată astăzi! ...și ar fi bine să te debarasezi de singurătatea de care dai dovadă: precum ai putut vedea, din proprie experiență, uneori strict..

O.-Portugalia: Sunt în foarte mare întăzire sau modestul meu obol, aici alături, spre a asigura apariția revistei Vatra, pe care o citesc cu cel mai mare interes, dar și cu părerea de rău că a trebuit să-și părăsească apariția. Scotește că, în publicistica emigrației, Vatra a știut să-și crească și să-și păstreze un gen cu totul aparte, prin ținuta curajoasă și prin stilul meru îngrijit al tuturor colaboratorilor..

BALADA CRUCII DE MESTEACĂN

Cruce albă de mesteacăn Risărită printre creste Cine te cunoaște'n lume, Cruce fără de povești?	Ca de-o mână nevăzută Slovele-ți se șterg de ploaie; Tot mai mult te bate vremea, Vânturile te îndoale..
Peste brațele-ți întinse Din poiana fără flori, Căderi s'apleacă'n noapte Cădurile de cocori.	Și ca mâine fulgii ernei Te vor prinde'n a lor salbă Și vei dispărea din lume, Cruce de mesteacăn albă.
Și'n tăcerea nesfârșită Sub arcadele de brad Nu s'aude decât plânsul Cetinelor care cad.	Sfântul îngropat sub tine, Cine-l va mai găti de-acum, Cruce albă rădăcină Lângă margine de drum?
Cruce albă de mesteacăn Biețuică de furtuni, Peste lemnu-ți gol doar luna Pune albele-i cununi.	Brațele-ți de vânturi smulse Se vor pierde pe poțoci, Numai brazda de țărână Nu-l va păși pe voci!

Al. Pictetist, se vede, de trănoșnelile "Vocii" palicarilor, cari aiurează meru despre libertățile ce-ar fi existat în pușcări ce se cheamă Grecia, un român din Egeea-Macedonia le-a trimis un răvaș cu complimente piperați. La respectivă mamăce. În nr pe Sept. cetaonului roagă să le dea numele cat mai citet, cu adresa reală și completă: ca să-l denunțe autorități, bun de deportat în insule...

SEMNALARI

* Orate POPESCU, La productivitate în lucrările anterioare a Adam Smith, S. A. 1956. - Profesor de dinamică economică și istorie a economiei, în fața juriului național din la Plata, autorul lucrării de studiu asupra lui Schverria, din când în când apare cu o nouă operă substanțială scutită din Paraguay, ori aceluși din urmă, red al unor lucrări universitare, asupra problemelor productivității în lucrări dinastice și intersectoriale, economiei politice ca știință. Din perspectivă, cu care însoțete ultima lucrare, aflăm că autorul are și alte scrieri: toate, primite favorabil de critice de specialitate; și că dirijează, la librăria "El Ateneo" din Capitala Argentina, o colecție de "științe economice", la care colaborează savanți din întreaga lume.

* Mons. Luigi TATTU, Margherita di Ungheria, Imperatrice di Bisanzio, extrase din "Antemurale", III, Institutul Historiului Polonului Roma, 1956. - Este vorba de cercetări proprii, autorul definește personalitatea excepțională a unei femei, care a doborât Bisanzul și întreg spațiul sud-est european, popu-lat pe atunci în mare parte de Valahi, dela prima căsătorie cu Iaco Anghel (Iacoab de Saint Omer, adică de la 1153 până pe la 1230). Mons. Tattu publică numeroase scrisori pontificale și acte, scoase uneori pentru prima dată din arhive, spre a documenta strănule lăcuturi dintre fiica lui Sela al III-lea, regele Ungariei, și împărăția bizantinilor ori cruciații occidentali.

Pață de acești din urmă, părțile autorului, care nu înțeleg să părăsească nicio clipă obiectivitatea istorică - și e întărit în convingeri de croniclele timpului și de o scriere de deplorare chiar a papei Inocentiu III, - nu suferă de abstracție asupra creștinătății, creștinii disidenți, mai mari nenorociți decât creștinii, au răstănit dintr-o dată, în mod terribil, contra creștinilor din Orient: jafuri nemăsurate și profanări se verifică în case particulare, în bisericile și mănăstirile celebre ale vragului imperial. Cu atât mai demn de semnalat și ilustrat apare, deci, figura Margaretei de Ungaria, împărăteasă a Bisanzului, care nu și-a apăsă niciodată simpatia pentru "grecii" orientali și a avut mult de furcă, în jurul anului 1210, cu ierarchia latină stabilită de cruciați în teritoriile bizantine de răsarit. Apat de blamatul ei mediu încheie pe bună dreptate, mons. Tattu, ne prezintă pilda de înțelegere a toleranței față de creștinii dintr-un alt opus al creștinătății, care merita să fie cunoscută și de generațiile de astăzi..

* Sever POP, Institutul de Phonétique et Archives phonographiques, Louvain, 1956. - O nouă publicatie a Comisiunii de anchetă lingvistică, al cărei animator - și mai mult decât animator - e neobositul profesor Sever Pop; care, pe lângă meritele de savant, unanim recunoscute, și de muncitor pe tărâmul limbii ca puțin alții, mai are și pe acela, nu indiferent în vremile de astăzi - și pe care, din păcate, nu-l au toți oamenii noștri de știință și artistii din exil - de a nu uita niciodată România în activitatea sa cercetătoare. În această broșură sunt amintite, latu, cu atâtea necesare, importanța lui Hadeu pentru cercetările fonetice, laboratorul fonetic experimental înființat de Iosif Popovici la Cluj, în 1921; laboratorul dela București, creat de Al. Rosetti; și înregistrările pentru atlasele lingvistice românești..

* Pamfil ȘERICARU, Răspuns "Glasului patriei" "Robite, Colecția C.R.A.B., Madrid, 1956. - Deși cam pretențios, subtilul - "Rezele social-politice ale exilului" - al acestei broșuri oglindește în mare măsură vederile priștorilor, care, în enorma lor majoritate, nu diferă de autor în evaluarea politicii de slăznicie și de trădare a capitalizărilor noastre, atât în perioada de colaborare cu comuniștii în țară - și-l liaseră devota ruină - cât și la conferința de pace, unde, în loc să se recomandă plămaturile românești din răzărit, au întrecut și ne pare rău să-i aflăm și pe d-l Găencu printre alii, din dorința de a-și ruface în grabă o virginitate democratică, în a agrava presupusa vină a poporului român de a fi luat parte la cruciada anticomunistă. Numai că noi am isplăne mult mai înainte de funesta dată de 25 August 1944, ori chiar de 12 Febr. 1939, originea tragediei românești, de care se ocupă acum fostul director al "Curentului", ale cărui responsabilități trăute, în menținerea și susținerea imposturii "democrate" și a demenței carliste, sunt notorii: am căsi-o în ticăloasa poliție a lui Titulescu de conviență cu URSS-ul, iar, pe plan intern, în prigonirea de către un totalitarism cu masă democratică - pe care d-l Șericaru îl măgulește înoc, numindu-l "Statul de democrație liberă" - a forțelor cu adevărat anticomuniste.

Deasemenea, cui îi poate fi greu, astăzi, să accepte definiția de imbe-

cilitate și trădare, pe care d-l Șelcuar, reluând poziții mai vechi, o atribuie româneștilor. Dar și aici noi, fără a intra în categoria manivelor, o considerăm oarecum importantă a celor "forțe misterioase" - să le spunem pe nume: evreiești - care cântău să dea înșelăciune întregilor Rușiei victorie în conduita aliată a războiului și a păcii. De altfel, autorul însuși amintește pe Ben Cohen, Roziduurile Rooseveltului reșap actuale, manifestat ideile contrare libertății pentru popoarele din spațiile cucerite, apoi de fier, înfruntă tot exilul ar putea subscrie partea din broșura, care e un răspuns la campania de război și a păcii. De altfel, autorul a publicat în fața d-lui Panov, și cele ce se ocupă de adăugarea la regulile apelului către refugiați să se întoarcă în țemnița comunistă, a lui Ionișcu, nepotul lui Maniu, și a lui Titel Petrescu. Ne pare bine apoi că prinde tot mai mult teren, printre pribegi, ideea că o întoarcere, în România liberă, la marea viață, la viața stăruie de lucruri ale patriei, cu școala, cu privilegiul, cu monopolul, cu privilegiul în conservarea libertății, nu mai poate să vorbească. O temă, care însăși ar trebui să fie dezbătută mai amplu, cu toate că pozițiile trebuie adoptate, și aceea care privește divergența notă dintr-o emisiune radiofonică ale "Pres Europei", în cadrul căreia se dau speranțe și chiar se instigă popoarele din spațiile cortinei de fier la răscăleală, și ate fapte de indiferență ori de măturare reputată a oficialității politice. Iar, fără a cădea în ideea fixă a "cultelor" de popoare, prin revolute la început stimulate, dar apoi neajutate în niciun fel, în a nu mai înceta mult ravitul spațiului sud-est european să rămână, într-un viitor apropiat, - care ar putea fi, acela, buncoară, al unui acord între Statele Unite și Rusia, - la cheremul "adusilor de-vanturi"? Și pentru acest motiv, am voi că, "prin înțelegerea unor iluzii, care au acționat ca niște stupeficanți", refugiații și-au anuleze, ba împotriva să-și ascuțit acul "sint critic", ratat de necesar astăzi, când dușmanii ne pase din toate părțile.

Din multe teze ale d-lui Șelcuar, nu putem fi de acord cu aceea, după care "în România poporul-națiune a fost arbitrar înlocuit prin poporul-clasă, și noi, "clasa muncitoare, constituită în clasă dominantă, ar fi devenit stăpână pe întreaga aparatul politic, administrativ și economic al Statului" și ne pare că totuși aici, chiar, așa sustinut, de către Socialiștii din Apus și alte forțe democratice din lumea liberă, convinscă că structura socială și economică a României trebuie radical schimbătoare, ar putea declara, dacă așa ar sta lucrurile, satisfăcută. În realitate, cum tot omul și țara, la muncitorimea ar putea în România, ci o clipă de nelegiuire din aparatul comunist, în solda imperialismului sovietic; iar muncitorimea este poate clasa cea mai jenușită și exploatăată de către regimul de așa zisă "democrație populară". Broșura se încheie cu exprimarea formă, fără retorică, a semnificației care întoarce acasă, într-o Românie în care libertatea de emulație, în toate domeniile de activitate, să fie o realitate, în care să se poată confrunta toate tezele și care, înăsa, ca toate activitățile să fie încondate unei sensibilități și unei discipline naționale. De acord.

* ROMÂNUL, organ al Ligii Românilor Liberi, New York City, Oct. 1956. - Este un număr special, pe hârtie de lux, consacrat în întregime atenției la procesul d-lui Șelcuar. Document pretios, fiindcă publică dări de seamă asupra fiecărei cîndite, fotografiile frumoase (cu excepția celeia de pe prima pagină, în care Beldeanu, altfel bine reprezentat în corpul revistei de oțetă din lucrările sale artistice, apare în "olipa de reculegere a. pranzului, acurii în opinia publică elvețiană și în general occidentală; și informații asupra multelor manifestări la care evenimentul a dat loc: astfel, între altele, cea mai veche asociație studențească din Elveția, "Zofingia", a organizat o recepție, la care au luat parte un consilier federal, rectorul Universității din Berna, directorul d-lui Neue Zürcher Zeitung" și au vorbit Charles Kersten, director al Bernașan, - acesta din urmă despre "lupta exilator împotriva totalitarismului și al torcării".

În polemică destul de aprig, cu așa zicul Comitet Național, care și de astă dată nu numai că a fost absent, așa că eșuat să compromită buna evoluție a procesului, punându-se în joc odată în fața luptei neamului, unde de altfel mintori a fost totdeauna și de unde nimeni nu-l va delapsa - șapeta ne înfrumusează de "stielie" lui Vigliani, care a refuzat să se dea la oarecare întrebare refugiu românesc pe marginea faptelor d-lui Berna (dar poate că nu atât să știe); de corespondența dintre omul de încredere al regelui și "voce" lui Ion Rațiu, care în zadar încerca să-l mite; de intrigrările comitațiilor, care l-au făcut pe avocatul evreu din Elveția, Brunschwig, să renunțe la apărarea d-lui (nu-l bai); de mica afacere bănească, încercată și probabilă în abutură de cuplul Veniamin-Gorard Ștefănescu, cu contribuții de care cine știe cine le-a pătat, dela "industrii și al armatori"; de "colportarea de

hărtii întreprinse de oficiul Heila în Berna împotriva celor ce aveau răspundere asupra lor", de ticăloșile lui Bernești d-lui "Pres Europei", care-l instigă pe Români să se răscălească, începându-l acențu, Români! atsu pe "atut de nelegiuire" al grupului de oameni, dar care a stigmatizat, cu așa o sensibilitate, München lăptă glorioasă de la legății, repetându-l de Berna etc. Ravistă, după ce critica legitimă teoria unui mic comitat reprezentativ, pare să străduiește să-și încheie o mică suită de salarii pentru a putea, fieri laoc aluzii, în legătura cu constatarea că unele interese complicate se nu se încheie cu acela care eliberării, în prezent, în ultima pagină, sub titlu "Spre o concentrare a forțelor de sacrificiu" și luptă în lăptă libertății române, colaborare cât mai amplă, în jur. "Ligii Românilor Liberi". Se cere între altele, articulare în spirit democratic a entităților active ale refugiuului (cunoscând că discreditați, care a împiedicat pe de-a-ntregul, în fața, complicită a disprețului; în opreștiune de apropiere între factorii conducători și de încheiere a unei colaborări sustinute și de asigură treptată trebuie permitt din toate părțile. O cooperare cu noi care cu atât mai ușurată, cu oot pe prima pagină a "Românului" glăsu aceste rânduri, pe care le putem subscrive: "Totuși au înțeles că flacăra vie a istoriei naționale arde în curaj, și că ordinea constinținelor neînconșate, că tradiția permanentă românească este făcută din eroiului îndrăzneții și al jertfei".

* LE COURRIER ROUMAIN, Paris, 1 Sept. 1956. - Număr dedicat în mare parte lui Pompiliu Paltanea, pe care-l evocă - "victima a oragelor tentaculare" d-lui Șelcuar. Recenzia zilei acesteia are ocaz în gura un număr din "Decoromania", unde Gligule, comemorându-l pe Demetriu, la moartea marelui savant, spune: "Poate Paltanea, elevul său, numai critică literară, va face cândva un studiu întreg asupra poeziei profesorului și a activității lui de propagator al "poeziei nouă", franceză mai ales. Nu știu dacă recentul dispreț al întreprins, solicitat, o asemenea lucrare; însă cîntă ar trebui să se înțelegă de manuscrisele și documentele, scrisori, articole, etc., pe care Paltanea o sigurată le posedă; pentru că, la momentul oportun, să fie deose publicității."

* AMERICA, Cleveland, 1, 70, 4 Sept. 1956. - Număr jubilar pentru a 50-a aniversare dela întemeiere Ununii și Ligii Românilor din America și a gazetelor înșale. Pe prima pagină, un mare deosem simbol, în care se vede un urias unchi Sam, elegant, care întinde o mână de ajutor unui război român care pitic. Deoparte și de alta a ilustrații, imagini dintr-o Românie patriarhală, idilică, țărănească, față în față cu machinile și instalațiile moderne, confortabile, ale Americii. Nu știu cum, dar pe noi dorul ne ia de către "mărele orșetă", care nu-i mai place, de când s'a boierat d-lui Văstă Mășă, film al primului otitor al publicității, la 1 Sept. 1956, a fost prototipul Mășă, care, ca și acum, are o figură în întregime, încă pe frontispiciul primului număr a scris, sub titlu: "Apare când ea voie, bari și timp."

Și din alte articole aflăm cum s'a născut, cum a lucrat cu ager și modestie, cum s'a dezvoltat într-o jumătate de veac organizația Românilor din America, constituindu-se în 70 de unități, care s'au unit apoi în "The League and League of Romanian Societies of America". Aduc contribuții substanțiale în acest număr, din sfera pedagogiei: profesor Nădăruș, "Validarea istoriei și dezvoltarea culturii românești", Pompiliu Șelcuar, "La ocazia jubileului de 50 de ani...", unde are ocazia să demite în politică o idee clăpă și plonatori români la Washington, care nu s'au născut Americanilor de origine română, prezintă opinii publice din U.S.A. sau născut Americanilor de origine română, dezvoltate față a României și lumei, în care chiar parte la scrierile jubilar, ca ocazie de deosem, cu un frumos "Cîntec al deștărilor": D. Teodorescu ("Emigranții și "Cîntecul limbii"); Ștefan și C. Ștefănescu, B.S. Gova, deosem, "18. Dintr-o parte prezintă ultimul volum de versuri al lui Teodorescu.

Se reproduc deosemena articole ori fragmente din Jorja, Valde-Vered (despre Maniu), Aurel Popovici, D. Munteanu-Romăni ("Centenarul lui G. Lazăr", din 1916), Silvia Dragomir, proem și mănăstă "Contra otenească" a lui Victor Papilian. Este impresionant "Riscolul de închinare și supunere al Românilor ortodocși din Statele Unite ale Americii de nord către S. Mitropolia a Ungrovlăndei" (1 Sept. 9-10 Martie 1918, "cel dintăi act de unire: unirea suloșenască a Românilor din America cu țara-mamă". Aproape două pagini sunt consacrate "Trăitor d-lui Berna (dar de ce "slavă lor" la șarlat, care sunt foarte rău, mai ales după promisiunile lui Stalin!) și este gloriată,

după cuviință, Biblioteca dela Freiburg de către Titi Teodorescu. Din Calendarul "America" pe 1912 se reproduc versuri în stil popular, unele nu lipsite de frumusețe. Dar și mai puțin lipsite de frumusețe sunt duduile americane, de origine românească, care iau parte la diferitele concursuri de cântec și dragălagenie din U.S.A.: ceea ce înseamnă că substanța neamului s-a păstrat cum nu se poate mai bine pe îndepărtatele meleaguri ale Americii.

* **HAFTA**, Ankara-Istanbul, 1956.- Într'un săptămânal, cu femei frumoase pe copertă și în interior, deci de mare circulație, prietenul atât de afectuos al României, d-l Enver Esenkova, găsește modul să introducă o pagină dedicată faptelor și procesului dela Berna, publicând și fotografia celor patru eroi. Noi însă, slabi, ca de obicei, în turcească, n'am priceput o iotă.

* **BIRE**, Paris, 1 Nov. 1956.- Teodoziadis, mai analfabet decât oricând, a suferat că presa exilului nu-l ia în serios pe regele Mihai și -culmea!- să dă la "unele persoane politice române în exil", în speță la vinovații de trădarea țării, care-i trec și grecoteiului, ca să mențină o foită de intriga, de scandal și de santaj, Cateun bănuț. Furios, se repede atunci împotriva "rebelilor", cari-s (teribil ghinion!) marea masă a pribegilor, și dă cu coarnele și'n gramatică: "Asistăm deci la o colaborare directă a pene-gririi refugialului românesc cu ideea liberării dintr'o publicație ce vrea să aparțină exilului și un oficios reperist". Cine a priceput ceva din găsimatișul greco-cvresesc, să ridice piciorul! Maculatura aduce atirea că d-l D. Șgan, care nu mai este, ca odinioară, "bravul cu diagonală verde" (cecul a funcționat, se vede!), are intenția să creieze la Veneția o Universitate pentru pribegii din spatele cortinei de fier. Ideile excelente; numai că, fie lăgată o cămăruță ca să servească pentru clasa întâia primară, unde René Theo s'o ia dela început cu studiile de limbă românească...

Adrian Popa

NOTĂ. Printre victimele lui "Andrea Doria", scufundat la 25 Iulie aproape de N.York, este și "Vatra" noastră pe Mai-Iunie pentru Canada și Statele Unite. În măsura în care am putut recupera numărul cu pricina dela cititorii din Italia, l-am retrimis câtorva din abonații din America de nord.

BOV. Emilien VASILESCU
Transilvania Str. 179 / I
BUCUREȘTI

STAMPE

Hiduz. 50% literim. Art. 36
convenz. Post. paragr. 3 e 4

Atente:
V A T R A
Via C. Morth, 6.-
ROMA